N O R A K S T S

Lieta Nr. A420810010
Lietvedības Nr.A03766-11/44

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Valmierā, 2011.gada 21.novembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese S.Pone,

piedaloties pieteicējas */darbavieta/* pārstāvim *T.R.*,
atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts darba inspekcijas pārstāvjiem *D.V.* un *A.Š.*,
trešajai personai bez patstāvīgiem prasījumiem atbildētājas pusē *A.K.*,

2011.gada 1.novembrī atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc */darbavieta/*, reģistrācijas Nr*./reģistrācijas numurs/*, pieteikuma par Valsts darba inspekcijas 2010.gada 18.oktobra lēmuma Nr.04/152-01-03/1600 atcelšanu un pieteikuma par Valsts darba inspekcijas 2011.gada 19.aprīļa lēmuma Nr.04/325-01-03/992 atcelšanu,

Aprakstošā daļa

[1] Administratīvajā rajona tiesā 2010.gada 22.novembrī saņemts */darbavieta/* (turpmāk arī – pieteicēja) pieteikums par Valsts darba inspekcijas (turpmāk arī – VDI vai atbildētāja) 2010.gada 18.oktobra lēmuma Nr.04/152-01-03/1600 (turpmāk arī – lēmums Nr.04/152-01-03/1600) atcelšanu. Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2010.gada 25.novembra lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta Nr.A420810010.

Administratīvā rajona tiesā 2011.gada 13.maijā saņemts */darbavieta/* pieteikums par VDI 2011.gada 19.aprīļa lēmuma Nr.04/325-01-03/992 (turpmāk arī – lēmums Nr.04/325-01-03/992) atcelšanu. Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2011.gada 17.maija lēmumu pieteikums pieņemts un ierosināta administratīvā lieta Nr.A420509211.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2011.gada 8.jūnija lēmumu nolemts apvienot administratīvās lietas Nr.A420810010 un Nr.A420509211 vienā tiesvedībā un piešķirt apvienotajai lietai Nr.A420810010.

[2] Pieteicēja uzskata, ka VDI lēmums Nr.04/152-01-03/1600 ir atceļams, pamatojoties uz šādiem argumentiem:

[2.1] Ar pieteicējas rīkojumu izveidotā komisija 2010.gada 9.aprīlī sastādīja aktu Nr.l „Par nelaimes gadījumu darbā” (turpmāk arī – Akts

Nr.1). Komisija izveidota, lai noskaidrotu, vai notikušais nelaimes gadījums ar *A.K.* (turpmāk arī – trešā persona), ir vai nav darba vides faktoru darbības rezultāts. Komisija Aktā Nr.1 atzina, ka nelaimes gadījums nav darba vides faktoru darbības rezultāts.

[2.2] Aktā Nr.1 konstatēts, ka nelaimes gadījums notika mūzikas kabinetā mācību stundas laikā strīda laikā starp trešo personu, kura šajā laikā veica skolotājas pienākumus, un skolēniem. Trešā persona ieraudzīja, ka ir atvērtas skapja, kur glabājas trešajai personai piederošās lietas, durvis. Trešā persona norādījusi uz vienu no skolēniem, ka tieši viņš atvēris skapi un aizticis viņai piederošās lietas. Skolēns norādīja, ka viņš nav vainīgs, bet trešā persona neklausījās, turpinot vainot konkrēto skolnieku. Skolēns, kas to izdarīja, mēģināja pievērst trešās personas uzmanību, bet viņā neklausījās. Saruna notikusi „augstos toņos". Trešā persona, pienākot pie skapja, strauji vēra vaļā skapja durvis, tā mēģinot iesist skolēnam. Skolēns sevi pasargājot pielika priekšā rokas, bet skapja durvīm atlecot, durvju konstrukcijas un skolēna darbības rezultātā, tās trāpīja trešajai personai pa galvu.

[2.3] Pieteicējas izveidotā komisija pārbaudīja arī iespēju, vai trešā persona var trāpīt sev pa galvu ar skapja durvju aso malu, kā to norāda cietusī, proti, noliecoties. Secināja, ka šādi iegūt traumu trešajai personai nebija iespējams. Aktā Nr.1 konstatēts, ka skapis ir nopirkts divus gadus atpakaļ. Tā durvis atveras un aizveras viegli. Skapja durvju normāla atvēršana nevarēja radīt smagus ievainojumus un skolēna darbības ietekme uz durvju aizvēršanos varēja nebūt vai tā bija minimāla.

[2.4] Pieteicējas komisija veica praktisku eksperimentu un tā laikā secināja, ka skapja durvis atlec tikai tad, kad tās strauji atrauj vaļā. Ar durvīm pa seju var trāpīt tikai stāvot un tās stipri raujot vaļā. Pilnīgi nav iespējams trāpīt ar skapja aso durvju malu, ja cilvēks ir noliecies, kā norāda trešā persona. To, ka trešā persona pati ar strauju kustību rāvusi vaļā skapja durvis un tās vērušās atpakaļ, trāpīdamas trešajai personai pa galvu, apstiprināja arī Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija veiktajā pārbaudē, par kuru 2010.gada 27.maijā sastādīts akts Nr.5.6-11/14 „Par bērnu tiesību ievērošanas pārbaudi pēc iesnieguma/sūdzības".

[2.5] Trešā persona apstrīdēja Aktu Nr.1. Atbildētāja pārsūdzētajā lēmuma konstatēja, ka nelaimes gadījums noticis strīda laikā, tā cēlonis ir saistīts ar darba pienākumu pildīšanu, un nelaimes gadījums ir darba vides faktoru iedarbības rezultāts. Pieteicēja uzskata, ka atbildētāja nav pareizi izvērtējusi lietas faktiskos apstākļus un tos attiecinājusi uz konkrēto tiesību normu. Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumu Nr.950 „Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība" (turpmāk arī – MK noteikumi Nr.950) 35.6.punktā noteikts, ka aktā norāda, ka nelaimes gadījums nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts, ja izmeklēšanā noskaidrots, ka nelaimes gadījums noticis strīda laikā, un tā cēlonis nav saistīts ar darba vai dienesta pienākumu pildīšanu. Lai arī nelaimes gadījums notika darba laikā un darba vietā, tomēr pieteicēja uzskata, ka nelaimes gadījums nav saistīts ar darba pienākumu veikšanu. Pieteicēja atsaucas uz

Darba likuma 50.panta otro daļu un konstatē, ka konkrētajā gadījumā tas nozīmē, ka trešā persona nedrīkstēja ar spēku strauji atvērt durvis. Trešā persona strīda laikā pārkāpa savus amata pienākumus, tas ir, viņa konfliktējot ar skolēniem, neveica savus darba pienākumus, un tāpēc nelaimes gadījums nav saistāms ar darba pienākumu pildīšanu.

[3] Administratīvajai rajona tiesai iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos atbildētāja norāda, ka pieteikumu neatzīst, VDI lēmums Nr.04/152-01-03/1600 ir tiesisks un pamatots turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

[3.1] Nelaimes gadījums ar trešo personu noticis 2010.gada 9.aprīlī darba laikā, darba vietā, veicot darba pienākumus, proti, mūzikas kabinetā mācību stundas laikā. 2010.gada 27.maija paskaidrojumā nelaimes gadījuma izmeklēšanas komisijai trešā persona norādīja, ka vienam no skolēniem aizrādīja par to, ka cita (šajā gadījumā skolotājas) mantas nedrīkst aiztikt. Reaģējot uz skolotājas audzinoša rakstura aizrādījumiem, skolēns skolotāju uzrunāja uz „Tu". Par skolēna teikto trešā persona stingrā balsī aizrādīja, ka uz skolēnu attiecas tie paši noteikumi par uzvedību stundu laikā kā uz visiem pārējiem šīs skolas audzēkņiem. Pēc notikušā trešā persona pieliecās, lai saliktu skapī uz grīdas esošās lietas, un tajā brīdī ar skapja aso malu viņa saņēma triecienu pa galvas deniņu daļu. Izvērtējot lietā esošos materiālus, atbildētāja konstatēja, ka nelaimes gadījuma cēlonis ir strīds starp skolotāju (trešo personu) un */klase/* skolēniem, kā rezultātā trešā persona guva galvas traumu, saduroties ar stacionāru priekšmetu, proti, skapja durvīm.

[3.2] Atbildētāja atsaucas uz noteikumu Nr.950 34.punktu un 35.6.punktu. Nelaimes gadījuma traumējošais faktors norādīts – sadursme ar stacionāru objektu, skapja durvju horizontālās kustības rezultātā, bet pieteicēja norāda, ka traumējošais faktors nav saistīts ar veicamo darbu, pamatojot to ar telpā esošām jaunām mēbelēm. Atbilstoši pieteicējas Darba kārtības noteikumu 10.11.1.punktam atbildība par kārtību mācību laikā klasēs ir pedagoģiskajam darbiniekam, kas vada nodarbības attiecīgajās telpās. No lietas materiāliem konstatēts, ka nelaimes gadījuma laikā trešā persona vadīja mūzikas stundu 8.b klasei, tādējādi nelaimes gadījuma brīdī viņa bija atbildīga par kārtību telpā, līdz ar to nelaimes gadījuma cēlonis ir saistīts ar darba pienākumu pildīšanu un ir darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

[3.3] Pamatojoties uz konstatēto, atbildētāja atcēla Aktu Nr.1 un uzlika pienākumu Vidzemes reģionālajai VDI izmeklēt nelaimes gadījumu darbā.

[4] Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā 2010.gada 16.decembrī saņemts trešās personas paskaidrojums par lēmumu Nr.04/152-01-03/1600 un 2011.gada 2.februārī saņemts paskaidrojuma papildinājums, kuros trešā persona norāda šādus argumentus.

[4.1] Pastāv pietiekoši pierādījumi, ka pieteicēja, konkrēti, tās atbildīgā persona – skolas direktors *T.R.*, nerīkojās atbilstoši likumdošanai un iestādes vadītāja pienākumiem, kavējoties izveidot komisiju izmeklēšanai nelaimes gadījumam darba vietā, vairāk kā mēnesi atsakoties parakstīt darbnespējas lapu

B. Trešā persona nav tikusi iepazīstināta ar nelaimes gadījuma izmeklēšanas materiāliem, tostarp fotouzņēmumiem no nelaimes gadījuma vietas, kas, iespējams, traktēti pēc personīgi ieinteresētās personas – skolas direktora *T.R.* izdevīguma, jo viņš ir tēvs skolēnam, kurš izraisīja nelaimes gadījumu. Atbildētājai pieteicēja ir norādījusi nepareizu trešās personas kodu, kas kavēja dokumentu iesniegšanu Valsts Sociālās apdrošināšanas aģentūrai. Trešajai personai vismaz 6 mācību gadu laikā nav bijusi neviena darbnespējas lapa, šobrīd trešā persona novesta būtībā līdz invaliditātei, ko radījusi trauma darbā un sociālpsiholoģiskais terors darba vietā pēc nelaimes gadījuma darbā.

[4.2] Traumu izraisīja skolnieks, kas ir */darbavieta/* direktora un direktora vietnieces dēls, kurš jau mācību gada laikā izrādīja necieņu pret trešo personu kā skolotāju, kā arī nereaģēja uz aizrādījumiem par izaicinošu uzvedību stundā, organizējot uz to arī pārējos klases audzēkņus. Par skolēna uzvedību iepriekš mācību gada laikā trešā persona informējusi arī vecākus, taču skolas direktors (zēna tēvs) noliedza visu un kā vainīgo norādīja uz trešo personu kā neprasmīgu skolotāju.

[4.3] Nelaimes gadījums nebija konfliktsituācija stundā, bet audzinoša rakstura stingri, mutiski aizrādījumi pārtraukt no klasē esošā skapja, kura tuvumā sēdēja *V.R.*, vilkt ārā skolotājai piederošās mantas. Ar audzēkņiem trešā persona nekonfliktē, bet cenšas izprast viņu rīcības motīvus un veikt atbilstošu audzinošo darbu. Arī minētajā stundā pateica audzinošas frāzes, praktiski nepārtraucot stundas gaitu. Tā rīkojas ikviens skolotājs. Puisis ir liela auguma, spēcīgu miesasbūvi un trešā persona pati skaidri redzēja, kā viņš ar roku velk uz grīdas skapī esošos piederumus. Kas atvēra skapi, trešā persona neredzēja.

[4.4] Darba vide nav tikai fiziskā vide mēbeles (skapis) klasē un skolas apkārtējā vide, to veido arī klases un skolas mikroklimats (piederības apziņa, vienlīdzība un taisnīgums skolā, pozitīva sadarbības vide, savstarpējās attiecības, skolēnu uzvedība un disciplinētība). Absolūti aplams ir pieteicējas norādītais skaidrojums par to, kāpēc minētā trauma nav uzskatāma par iegūtu darba vides riska faktoru iedarbības rezultātā. Trešā persona atsaucas uz */darbavieta/* nolikuma 44. un 56.2.punktu, Iekšējās kartības noteikumu 6.7.1.-6.7.4.punktu un norāda, ka pedagoga pienākums ir skolniekus audzināt un viņiem aizrādīt, ja skolnieks neuzvedas atbilstoši. *V.R.* ir pārkāpis Iekšējās kārtības noteikumus.

[4.5] Trešā persona uzskata, ka ir ievērojusi spēkā esošos normatīvos aktus un skolas nolikumā uzliktos pienākumus. Viņai kā pedagogam ir jāievēro skolas nolikums un, ja kāds no skolniekiem pārkāpj uzvedības normas, ir pienākums veikt audzināšanas darbu.

Trešajai personai nav skaidrs pieteicējas norādītais, ka konflikts notika „augstos toņos", jo „augstie toņi" varētu būt veidojušies tad, kad *V.R.* trešajai personai veltīja „Ei tu d.....!" uz aizrādījumiem pārtraukt iesāktās darbības.

[4.6] To, ka durvis jau bija vaļā, apstiprināja gan skolnieks *A.E.*, sakot, ka viņš atvēra durvis, gan arī pati pieteicēja pieteikumā. Trešā persona secina, ka Akts un pieteikums veidoti tikai pēc pieteicējai izdevīgiem ieskatiem. Trešajai personai nav skaidrs, kā izskaidrojams pieteicējas atzinums, ka, trešajai personai strauji atverot skapja durvis un tām atlecot, durvis trāpīja viņai pa galvu. Kā var

vēlreiz atvērt skapja durvis, kuras ir vaļā? Durvis var atvērt un notikuma brīdī bija atvērtas aptuveni 90 grādu leņķī. Durvju vērtne darbojās ar eņģēm, nevis ar atsperi. Vairāk durvis nav iespējams atvērt. Nav iespējams iegūt tādu atsitiena spēku, atvērtas durvis laužot vaļā, lai pēc tam tās, atsitoties trāpot pa galvu, izraisītu smadzeņu satricinājumu. Vēl jo vairāk, pašam cietušajam veicot šādas darbības, ar atsitiena spēku durvīm vispirms būtu jātrāpa pa roku vai plecu. Trešā persona uzsver, ka triecienu pa galvu deniņu apvidū ieguva brīdī, kad bija pieliekusies kārtot izvilktās mantas atpakaļ skapī. Trieciena izraisītājs bija *V.R.*, kura atrašanās vieta bija blakus skapja durvīm. Pieteicējai nav nekāda pamata atsaukties uz Darba aizsardzības likuma normām. Trešā persona ieguva traumu, veicot savus darba pienākumus – audzināšanas darbu, uz ko izglītojamais atbildēja ar fizisku spēku.

[4.7] Pieteicējas norādītā informācija nesakrīt ar Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas 2010.gada 17.jūnija atzinumā norādīto, kur secināts, ka bērnu tiesību ievērošanas pārbaudes laikā, izskatot iesniegumā minēto situāciju, bērnu tiesību ievērošanas pārkāpumi nav konstatēti.

Šajā mācību gadā skolā sagaidāma akreditācija. Šajā sakarā, iespējams, trešās personas gūtā trauma darbā var radīt problēmas administrācijai. Skolā valda autoritatīvais režīms, jo direktors izmanto savu deputāta statusu.

[4.8] Trešā persona lūdz tiesu neatņemt viņai tiesības saņemt valsts apmaksātu ārstēšanos, jo turpina vēl ārstēties, kā arī paredzama atkārtota ārstēšanās klīnikā, kam šobrīd trūkst līdzekļu. Kamēr trešā persona strādāja, naudas problēma neskāra ne viņu, ne viņas ģimeni. Skolas administrācijai varbūt tās šķiet emocijas, bet aiz tām stāv cilvēki. Nenoliedzami radušās situācijas dēļ gan morāli, gan materiāli negatīvi tiek ietekmēta trešās personas ģimene. Papildus trešā persona norāda uz saviem sasniegumiem pedagoģiskajā darbā un apbalvojumiem par labu pedagoģisko darbu.

[4.9] Trešās personas iesniegtie medicīniskie dokumenti pamato trešās personas darba traumas nopietno, ilgstošo un paliekošo ietekmi uz trešās personas veselību. Arī tiesvedības process nopietni pasliktina trešās personas veselības stāvokli un ietekmē trešās personas ārstēšanos.

[5] Administratīvajā rajona tiesā pieteicēja iesniedza pieteikumu par lēmuma Nr.04/325-01-03/992 atcelšanu, pamatojoties uz sekojošiem apsvērumiem:

[5.1] Pieteicēja norāda, ka lietā izskatāmajā gadījumā piedalās divas puses skolotāja *A.K.* (trešā persona) un 12.klases skolēni, bet lietas materiālos redzams, ka ir ņemtas vērā tikai trešās personas intereses un viņas paskaidrojumi. Lietas izskatīšanā nav ņemti vērā otras puses, skolēnu paskaidrojumi, kā arī Bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas pēcpārbaudes Akta Nr.5.6.-11/20 no 2010.gada 23.septembra un papilduzdevumi Nr.5.6.-6/1757 no 2010.gada 21.oktobra materiāli un skolas sniegtā informācija, par šo gadījumu.

[5.2] Pieteicēja uzskata, ka atbildētāja, izvērtējot materiālus, nav iedziļinājusies skolas sniegtajos materiālos un norāda, ka nenoliedzami informācija, ko izplata trešā persona, liek domāt, ka notiek radušās situācijas un

likumdošanas nepilnību izmantošana savtīgos nolūkos, tāpēc pieteicēja nepiekrīt secinājumam, ka lietā nav strīda par to, ka 2010.gada 9.aprīlī */darbavieta/* notika negadījums ar trešo personu. Pieteicēja norāda, ka lietas pamatā ir trešās personas darba nespējas lapas ar atzīmi ”nelaimes gadījums darbā”, kuru ārsts izraksta pēc trešās personas pieprasījuma.

Pieteicēja norāda, ka trešā persona pēc trijām stundām, ierodoties pie */darbavieta/* direktora, nekādu informāciju ne mutisku, ne rakstisku par iespējamo darbā gūto traumu nesniedza, kā to prasa MK noteikumu Nr.950 12.punkts. Skolas medmāsa pēc notikušā trešajai personai nekonstatēja nekādas traumas, tikai bija nedaudz palielināts asinsspiediens. Pieteicēja norāda, ka trešā persona jau agrāk ir bijusi P.Stradiņa Neiroloģiskās nodaļas paciente un katru gadu ārstējas P.Stradiņa Neiroloģiskā nodaļā. Izvērtējot radušos situāciju skolā, pieteicēja bija spiesta izmeklēt šo gadījumu kā nelaimes gadījumu darbā, tam nepiekrītot pēc būtības.

[5.3] Pieteicēja nepiekrīt, ka šis nelaimes gadījums ir saistīts ar darba pienākumu pildīšanu un atsaucas uz skolēnu paskaidrojumu analīzi, kura atspoguļo notikuma gaitu stundā:

- Notiek mūzikas stunda. Klasē valda normāla darba kārtība, kāda raksturīga šim priekšmetam. Trešajai personai ir atvērušās skapja durvis. Elementāra situācija, kāda var būt jebkurā skolā un kurai nav nekāda sakara ar konfliktu. Konflikts sākas pēc trešās personas rīcības, kura netiekot galā ar šo situāciju, sāk bļaut un pazemot skolēnu, kuram nav nekādas saistības ar atvērtajām durvīm. Iespējams, tas notiek speciāli, lai kārtējo reizi izrādītu nepatiku pret šo skolēnu. Līdz šim brīdim konfliktā ir iesaistīta tikai trešā persona, skolnieki klusē, kas galīgi satracina trešo personu, kura turpina bļaut un pazemot. Situācija kļūst nevadāma. Skolēni, redzot trešās personas „uzvilkto” stāvokli, mēģina situāciju mainīt, piesakās skolēns, kurš atvēra durvis, bet trešajai personai tas neko nenozīmē, jo viņai ir savs vainīgais, kuram gan nav nekāda sakara ar atvērtajām durvīm un ko viņš mutiski vairākkārt apstiprina. Trešā persona, nespējot tikt galā ar savām emocijām, ar durvīm sit skolēnam, kurš, lai izvairītos no durvju sitiena par seju, aizliek rokas pretī sejai. Durvis atlec un trāpa satracinātajai trešajai personai.

[5.4] Pieteicēja, atsaucoties uz Akta Nr.5.6.-11/20 no 2010.gada 23.septembra un papilduzdevumi Nr.5.6.-6/1757 no 2010.gada 21.oktobra materiāliem, uzskata, ka līdz minētajam brīdim skolēns neko nav pārkāpis, pārkāpumi ir tikai trešajai personai, kura savas provokatīvās un agresīvās uzvedības rezultātā cieš pati, gan izprovocē uz iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumiem skolēnu.

Pieteicēja norāda, ka, ja skolēns nebūtu licis rokas pretī sejai, tad, iespējams situācija būtu identiska jau iepriekš ar trešo personu notikušajai situācijai.

Pieteicēja notikušajā gadījumā trešās personas rīcību uzskata par pretēju skolas darbības regulējošo normatīvo dokumentu noteiktajām prasībām un tāpēc nevar pateikt, kurā brīdī trešā persona pilda darba pienākumus un kādus.

[5.5] Pieteicēja uzskata par noraidāmu VID atsauksmi uz Akta Nr.1 7.6.punktu, jo trešā persona netika galā ar elementāru skolas situāciju, kādā var nokļūt jebkurš skolotājs un šajā gadījumā trešā persona ir pārkāpusi skolas darba kārtības noteikumu 7.1.2., 7.1.3., 8.3., 9.1., 11.2.1. punktus. Pieteicēja norāda, ka fiziska spēka pielietošana pret skolēniem trešajai personai ir notikusi arī iepriekš un atsauksme uz skolotāja darba aprakstu 4.10 punktu ir nekorekta, jo trešā persona ir pārkāpusi skolotāja darba apraksta 4.4., 4.5. un 4.6.punktus.

[5.6] Pieteicēja iebilst pret VDI formulējumu un, pamatojoties uz skolēnu paskaidrojumu analīzi, norāda, ka klasē bija situācija, kuru ļoti grūti nosaukt par strīdu, jo tajā piedalās tikai trešā persona, bet likumdošanā nav šādai situācijai cits formulējums kā vien strīds.

[6] Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā 2011.gada 20.jūnijā saņemts trešās personas rakstveida paskaidrojums (reģistrācijas Nr.972) par pieteicējas pieteikumu par VDI 2011.gada 19.aprīļa lēmuma Nr.04/325-01-03/992 atcelšanu. Trešā persona savā rakstveida paskaidrojumā norāda, ka Madonas novada pašvaldības sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Madonas slimnīca" ārsta *I.A.* un */darbavieta/* medmāsas *B.O.* darbības, sniedzot informāciju par *A.K.* veselības stāvokli pieteicējas izveidotajai Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas komisijai, ir prettiesiskas un pretējas Pacientu tiesību likuma 10.panta pirmajai un otrajai daļai. Trešā persona uzskata, ka pietiecējas argumenti par citu darbinieku darbnespējas pieaugumu nav attiecināmi uz konkrēto lietu. Kā arī apšaubāmi ir pieteikumam pievienotie paskaidrojumi, kas sagatavoti datorrakstā, jo tie ir pretrunīgi.

[7] Atbildētāja tiesā 2011.gada 17.jūnijā iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā norāda, ka pieteicējas pieteikumu neatzīst un tā pamatojums ir ietverts lēmumā Nr.04/325-01-03/992.

Atbildētāja norāda, ka, pieņemot lēmumu, tika vērtēti pieteicējas argumenti, lietā esošie pierādījumi un lietas apstākļi, tādējādi VDI lēmums ir tiesisks un pamatots ar lietā esošajiem materiāliem.

[8] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis pieteikumus uzturēja, minot pieteikumos ietvertos argumentus.

[9] Tiesas sēdē atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts darba inspekcijas pārstāvji pieteicējas pieteikumus neatzina, minot pārsūdzētajos lēmumos ietvertos argumentus.

[10] Tiesas sēdē trešā persona bez patstāvīgiem prasījumiem atbildētājas pusē pieteicējas pieteikumus neatzina, minot rakstveida paskaidrojumos sniegtos argumentus.

Motīvu daļa

[11] Izvērtējusi lietas materiālus kopsakarā ar tiesību normām, tiesa nonāk pie secinājuma, ka pieteikums daļa nav pamatots un ir noraidāms un tiesvedība daļā ir izbeidzama.

[12] Ar lietas materiāliem tiesa konstatē turpmāk norādītos faktiskos apstākļus:

[12.1] 2010.gada 9.aprīlī pieteicējas nelaimes gadījumu izmeklēšanas komisija (izveidota saskaņā ar 2010.gada 12.maija rīkojumu Nr.26/3-1) sastādījusi Aktu Nr.1 par nelaimes gadījumu darbā par nelaimes gadījumu, kas noticis 2010.gada 9.aprīlī plkst.11.00 */darbavieta/*, kurā cietusi trešā persona lietā *A.K.* Aktā Nr.1 par nelaimes gadījumu atzīts, ka nelaimes gadījums nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts (*sk.lietas 1.sējuma 10.-12.lapu*).

[12.2] 2010.gada 17. jūnijā atbildētāja saņēmusi trešās personas *A.K.* iesniegumu par Akta Nr.1 apstrīdēšanu. Ar 2010.gada 16.jūlija lēmumu Nr.04/152-01-03/1055 atbildētāja pagarinājusi termiņu trešās personas iesnieguma izskatīšanai līdz četriem mēnešiem no iesnieguma saņemšanas dienas (*sk.lietas 1.sējuma 119.-120.lapu*).

[12.3] 2010.gada 18.oktobrī Valsts darba inspekcija izdevusi lēmumu Nr.04/152-01-03/1600, ar kuru nolemts Aktu Nr.1 atcelt un uzlikts par pienākumu Vidzemes reģionālajai valsts darba inspekcijai izmeklēt nelaimes gadījumu darbā (*sk.lietas 1.sējuma 7.-9.lapu*).

[12.4] 2010.gada 9.novembrī Vidzemes reģionālā valsts darba inspekcija, piedaloties pieteicējas pārstāvjiem, atkārtoti veikusi nelaimes gadījuma, kas minēts šā sprieduma 12.1.punktā izmeklēšanu, par ko sastādīts Akts Nr.1 par nelaimes gadījumu darbā, kas reģistrēts Valsts darba inspekcijā ar Nr.2500682010 (*sk.lietas 1.sējuma 33.-34.lapu*)

[12.5] 2010.gada 10.decembrī Valsts darba inspekcijā saņemts pieteicējas iesniegums, ar kuru pieteicēja apstrīdējusi 2010.gada 9.novembra Aktu nr.1 par nelaimes gadījumu darbā (*sk.lietas 3.sējuma 11.lapu*).

[12.6] Ar Valsts darba inspekcijas 2011.gada 19.aprīļa lēmumu Nr.04/325-01-03/992 2010.gada 9.novembra akts nr.1 par nelaimes gadījumu darbā (reģistrācijas numurs 2500682010) atstāts negrozīts (*sk.lietas 2.sējuma 9.-11.lapu*).

[13] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1.panta trešo daļu starplēmums (tostarp procesuāls lēmums), kas pieņemts administratīvā procesa ietvaros, nav administratīvais akts. Ar pārsūdzēto atbildētājas 2010.gada 18.oktobra lēmumu Nr.04/152-01-03/1600 nolemts atcelt 2010.gada 9.aprīļa Aktu Nr.1 par nelaimes gadījumu darbā un uzlikts par pienākumu Vidzemes reģionālajai valsts darba inspekcijai izmeklēt nelaimes gadījumu darbā. Līdz ar to secināms, ka ar minēto lēmumu uzsāktais administratīvais process iestādē nav noslēdzies, atbildētājas 2010.gada 18.oktobra lēmums Nr.04/152-01-03/1600 ir starplēmums (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2011.gada 10.februāra lēmuma šajā lietā 10.punktu lietas 1.sējuma 244.lapā*).

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 121.pantu tiesai ir pakļautas lietas par pārsūdzēto administratīvo aktu un faktisko rīcību. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 184.panta pirmās daļas 1. un 2.punktu pieteikuma priekšmets var būt administratīvais akts vai faktiskā rīcība.

Ņemot vērā, ka atbildētājas 2010.gada 18.oktobra lēmums Nr.04/152-01-03/1600 ir atzīstams par starplēmumu, šāds lēmums atsevišķi nav pārsūdzams tiesā un lieta par administratīvā procesa lēmumā pieņemtu starplēmumu nav pakļauta administratīvajai tiesai.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punktu tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja lieta nav skatāma administratīvā procesa kārtībā.

Apkopojot iepriekš norādīto, secināms, ka tiesvedība lietā daļā par */darbavieta/* pieteikumu par Valsts darba inspekcijas 2010.gada 18.oktobra lēmuma Nr.04/152-01-03/1600 atcelšanu ir izbeidzama.

Pieteicēja, iesniedzot pieteikumu tiesā par VDI 2010.gada 18.oktobra lēmuma Nr.04/152-01-03/1600 atcelšanu ir samaksājusi valsts nodevu 20 latu apmērā *(lietas 1.sējuma 6.lapa)*. Administratīvā procesa likuma 125.panta pirmās daļas 3.punktā noteikts, ka samaksātā valsts nodeva atmaksājama gadījumā, ja tiesvedība lietā tiek izbeigta uz tā pamata, ka lieta nav izskatāma šajā likumā noteiktajā kārtībā. Administratīvā procesa likuma 125.panta otrajā daļā noteikts, ka valsts nodevu atmaksā, ja pieteikums par tās atmaksāšanu iesniegts tiesā gada laikā no dienas, kad attiecīgā summa iemaksāta valsts budžetā. Valsts nodevu atmaksā no valsts budžeta līdzekļiem uz tiesas vai tiesneša lēmuma pamata. Tomēr saskaņā ar nostiprināto administratīvo tiesu praksi konkrētajā gadījumā pietiecējai ir tiesības pieteikumu par valsts nodevas atmaksāšanu iesniegt tiesā gada laikā no dienas, kad stāsies spēkā šis tiesas spriedums daļā par **tiesvedības izbeigšanu** */darbavieta/* pieteikuma daļā par Valsts darba inspekcijas 2010.gada 18.oktobra lēmuma Nr.04/152-01-03/1600 atcelšanu.

[14] Lietā ir strīds par to, vai vispār ir bijis nelaimes gadījums un vai nelaimes gadījums ir saistīts ar darba pienākumu pildīšanu, proti, vai izskatāmajā gadījumā bija piemērojams MK noteikumu Nr.950 35.punkta 35.6.apakšpunkts.

[15] Darba aizsardzības likuma 13.panta pirmajā daļā noteikts, ka Darba devējs nodrošina nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanu un veic to uzskaiti. Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtību nosaka Ministru kabinets.

Saskaņā ar MK noteikumu Nr.950 2.punktu nelaimes gadījums šo noteikumu izpratnē ir darba vietā vienas darba dienas vai maiņas laikā noticis ārkārtējs notikums, pēc kura personai radušies veselības traucējumi vai pastāv veselības traucējumu iestāšanās varbūtība (inficēšanās risks), vai iestājusies iesaistītās personas nāve.

Saskaņā ar MK noteikumu Nr.950 12.punktu, ja noticis nelaimes gadījums, nodarbinātie – cietušais un liecinieki – nekavējoties par to ziņo darba

devējam, tiešajam darba vadītājam vai darba aizsardzības speciālistam. MK noteikumu Nr.950 22.punktā noteikts, ka gadījumā, ja par nelaimes gadījumu nav paziņots saskaņā ar šo noteikumu 12.punktu vai cietušajam šo noteikumu 5.1.apakšpunktā minētais darbspēju zaudējums iestājies vēlāk, nelaimes gadījuma izmeklēšanu uzsāk nekavējoties pēc cietušā rakstiska iesnieguma iesniegšanas darba devējam vai inspekcijai vai citas informācijas saņemšanas, kas liecina par notikušo nelaimes gadījumu. Savukārt MK noteikumu Nr.950 6.punktā noteikts, ka nelaimes gadījumu izmeklēšana attiecas uz šo noteikumu 5.punktā minētajiem nelaimes gadījumiem, kas notikuši ar cietušo: uzņēmuma teritorijā (darba vietā) darba laikā, ieskaitot darba laika pārtraukumus; pildot darba vai dienesta pienākumus ārpus uzņēmuma teritorijas vai ārpus noteiktā darba laika, tai skaitā atrodoties komandējumā vai darba braucienā; pārvietojoties starp objektiem, ja šī darbība saistīta ar darba vai dienesta pienākumiem, kā arī ar darba devēja rakstisku rīkojumu vai darba devēja uzdevumā darba vajadzībām izmantojot personisko transportlīdzekli; atrodoties darba devēja valdījumā esošā transportlīdzeklī tiešā ceļā uz darbu vai no darba vai atrodoties darba devēja valdījumā esošā transportlīdzeklī maiņu starplaikā; veicot jebkuru darbību darba devēja interesēs, kas nodrošina darba procesa netraucētu norisi vai vērsta uz darba devēja zaudējumu novēršanu vai cilvēka veselības un dzīvības glābšanu, arī ja nav bijis darba devēja rīkojums; ja, cietušajam pildot darba pienākumus, vienreizēja (ne vairāk kā vienas darba maiņas laikā) darba vides riska faktoru iedarbība uz organismu izraisījusi akūtu slimību vai hroniskas slimības saasināšanos vai cietušā veselības traucējumus izraisījuši dzīvnieki vai kukaiņi, vai veselības traucējumi radušies dabas katastrofas rezultātā; pie cita darba devēja viņa pilnvarotas personas vadībā vai veicot darba vai dienesta pienākumus darba devēja uzdevumā pie cita darba devēja (cita darba devēja teritorijā); ja nav noslēgts darba līgums, bet Valsts darba inspekcija konstatē, ka cietušais veicis darbu pie darba devēja.

No minētā izriet darba devēja pienākums nodrošināt nelaimes gadījuma darbā izmeklēšanu, ja darba devēja rīcībā ir nonākusi informācija par notikušu nelaimes gadījumu darbā, ar to saprotot nelaimes gadījumu darba vietā vai arī ārpus darba vietas saistībā ar darba pienākumi izpildi. Proti, tikai šādi gadījumi ir izmeklējami saskaņā ar MK noteikumiem Nr.950.

Ņemot vērā iepriekš norādīto, kā arī šā sprieduma 12.1.punktā konstatēto, proti, ka pieteicēja pati ir veikusi nelaimes gadījuma, kas noticis 2010.gada 9.aprīlī plkst.11.00 */darbavieta/*, kurā cietusī ir trešā persona lietā *A.K.*, izmeklēšanu, ir atzinusi, ka šāds nelaimes gadījums darbā ir noticis. Turklāt faktu par notikušo nelaimes gadījumu darbā apliecina arī šādi pierādījumi: Madonas novada pašvaldības SIA „Madonas slimnīca" 2010.gada 12.maija Izziņa par veselības traucējumu smaguma pakāpi nelaimes gadījumā darbā cietušajam nodarbinātajam vai citai personai, kura ir pakļauta apdrošināšanai pret nelaimes gadījumiem un arodslimībām (*sk.lietas 1.sējuma 50.lapu*), *J.S.* 2010.gada 19.aprīļa paskaidrojums (*sk.lietas 1.sējuma 55.-56.lapu*); skolēnu 2010.gada 14.aprīlī sniegtie paskaidrojumi (*sk.lietas 1.sējuma 57.-68.lapu*); ārsta

I.A. 2010.gada 28.maija paskaidrojums (*sk.lietas 1.sējuma 69.lapu*) un Ambulatoriskā slimnieka individuālā karte (*sk.lietas 1.sējuma 90.-93.lapu*).

Ņemot vērā norādīto, tiesa atzīst par nepamatotu pieteicējas argumentu, ka nelaimes gadījums darbā nav noticis.

[16] Izvērtējot pieteicēja argumentu, ka 2010.gada 9.aprīlī */darbavieta/* notikušais nelaimes gadījums, kurā cietusi trešā persona, nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts, jo nav noticis trešās personas darba pienākumu izpildes laikā, tiesa atzīst, ka minētais arguments nav pamatots un ir noraidāms.

Saskaņā ar MK noteikumu Nr.950 35.punkta 35.6.apakšpunktu aktā norāda, ka nelaimes gadījums nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts, ja izmeklēšanā noskaidrots, ka nelaimes gadījums noticis strīda laikā, un tā cēlonis nav saistīts ar darba vai dienesta pienākumu pildīšanu.

No minētās tiesību normas izriet, ka nelaimes gadījums nav atzīstams par darba vides faktoru iedarbības rezultātu, ja ir konstatējami šādi apstākļi:
1) nelaimes gadījums noticis strīda laikā;
2) negadījuma cēlonis nav saistīts ar darba vai dienesta pienākumu pildīšanu.

[17] Kā norādīts iepriekš šā sprieduma 15.punktā, no lietas materiāliem konstatējams, ka nelaimes gadījums noticis 2010.gada 9.aprīlī darba vietā (skolas mūzikas kabinetā) darba laikā (mācību stundas laikā) strīda rezultātā. Proti, ir bijis konflikts starp trešo personu un skolēnu *V.R.* Šā strīda rezultātā trešā persona ir saņēmusi sitienu ar skapja durvīm pa galvu. Nelaimes gadījuma traumējošais faktors, kā tas konstatēts Aktā Nr.1, ir bijusi trešās personas sadursme ar stacionāru objektu - skapja durvīm, to horizontālas kustības rezultātā.

Vienlaicīgi tiesa konstatē, ka lietas materiāli satur pretrunīgu informāciju par to, kas izraisīja minēto sadursmi, taču šis apstāklis nevar ietekmēt pārsūdzēto lēmumu pēc būtības.

No iepriekš norādītā secināms, ka strīds ir noticis darba vietā (izglītības iestādē), darba laikā (mācību stundas laikā), strīda laikā starp trešo personu (pedagogu) un audzēkni.

[18] Lietā izvērtējams, vai nelaimes gadījuma cēlonis ir saistīts ar darba pienākumu pildīšanu.

Saskaņā ar Izglītības likuma 1.panta $16.^{1}$ punktu pedagogs ir fiziskā persona, kurai ir šajā vai citā izglītību reglamentējošā likumā noteiktā izglītība un profesionālā kvalifikācija un kura piedalās izglītības programmas īstenošanā izglītības iestādē vai sertificētā privātpraksē;

Izglītības likuma 48.panta pirmajā daļā ir noteikti pedagoga vispārīgie pienākumi izglītības izglītošanas procesā, cita starpā nosakot, ka pedagogam ir pienākums radoši un atbildīgi piedalīties attiecīgo izglītības programmu īstenošanā (1.punkts); veidot izglītojamā paša attieksmi pret sevi, citiem, darbu, dabu, kultūru, sabiedrību un valsti, audzināt krietnus, godprātīgus cilvēkus — Latvijas patriotus (2.punkts); sadarboties ar izglītojamā ģimeni izglītības

jautājumos (6.punkts). No minētajiem vispārīgajiem pedagoga pienākumiem izriet, ka pedagoga darba pienākumu pildīšana ir ne tikai attiecīgo izglītības programmu īstenošana (vispārizglītojošā mācību iestādē novadot mācību stundu, kas aprobežojas ar mācību vielas izklāstu), bet arī audzinošais darbs ar izglītojamajiem gan mācību stundu laikā, gan arī ārpus mācību stundu laika, kā arī sadarbība ar izglītojamo ģimenēm.

Saskaņā ar pieteicējas 2007.gada 4.aprīlī izdotā iekšējā normatīvā akta „*/darbavieta/* darba kārtības noteikumi" (turpmāk – Darba kārtības noteikumi) (*sk.lietas 1.sējuma 80.-81.lapu*) 10.11.1.punktu, par kārtību mācību laikā klasēs ir atbildīgs pedagoģiskais darbinieks, kas vada nodarbības attiecīgajās telpās. Tādējādi ar minēto tiesību normu kārtības nodrošināšana klasē mācību stundu laikā ir tiešā tekstā noteikts kā pieteicējas pedagoģiskā darbinieka darba pienākums.

Ņemot vērā norādīto, secināms, ka kontaktēšanās, dialoga veidošana ar izglītojamo, nodrošinot Izglītības likuma 48.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktā mērķa sasniegšanu, kas sevī ietver arī kārtības nodrošināšanu klasē mācību stundu laikā, ir pedagoga darba pienākumu izpilde, bet šādos apstākļos radies strīds un strīda rezultātā noticis nelaimes gadījums ir atzīstams par notikušu darba pienākumu izpildes ietvaros.

Pieteicējas iebildumi par trešās personas rīcību, mācību stundas laikā nespējot nodrošināt kārtību, nespējot rast risinājumu situācijai klasē (nepamatoti kliedzot un apvainojot skolēnu, nesavaldot savas negatīvās emocijas pret skolēnu, histēriskās dusmās ar skapja durvīm mēģinot iesist skolēnam), ar ko ir pārkāpti Darba kārtības noteikumu 7.1.2., 7.1.3., 8.3., 9.1., 11.2.1. punkti ir attiecināmi uz trešās personas iespējami pieļauto pedagoģiskajam darbiniekam noteikto pienākumu nepildīšanu vai nepildīšanu pienācīgā kārtā, kas ir Darba līguma (*sk.lietas 1.sējuma 153.-156.lapa*) noteikumu pārkāpums. Šāds pārkāpums izvērtējams saskaņā ar Darba likumu. Taču darbības, ar kurām tiek pārkāpti darba kārtības noteikumi un kas izdarītas darba pienākumu izpildes laikā un vietā, pašas par sevi nav atzīstamas par darbībām ārpus darba pienākumu pildīšanas. Tieši pieteicēja minētie apstākļi par darba kārtības noteikumu pārkāpumu, it īpaši pieteicējas minētais Darba kārtības noteikumu 11.2.1.punkta pārkāpums, liecina par to, ka minētie apstākļi attiecas uz trešās personas darba pienākumu izpildi.

Līdz ar to izskatāmajā gadījumā nav izpildījies MK noteikumu Nr.950 35.punkta 35.6.apakšpunkta otrais priekšnosacījums, lai nelaimes gadījumu atzītu par tādu, kas nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts.

[19] Saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 1.panta 8.punktu darba vides risks ir varbūtība, ka nodarbināto drošībai vai veselībai darba vidē var rasties kaitējums, un šā kaitējuma iespējamā smaguma pakāpe. Saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 1.panta 6.punktu darba vide ir darba vieta ar tās fizikālajiem, ķīmiskajiem, psiholoģiskajiem, bioloģiskajiem, fizioloģiskajiem un citiem faktoriem, kuriem nodarbinātais pakļauts, veicot savu darbu.

Darba aizsardzības likuma 8.panta trešajā daļā noteikts, ka, novērtējot darba vides risku, darba devējs ņem vērā, ka risku nodarbināto drošībai un veselībai galvenokārt var radīt:
1) darba vietu izvietojums un iekārtojums;
2) darba aprīkojuma izvēle un lietošana;
3) fizikālo, ķīmisko, psiholoģisko, bioloģisko, fizioloģisko un citu darba vides faktoru iedarbība;
4) darba un ražošanas metožu izvēle un lietošana, kā arī darba gaitas un darba laika organizācija;
5) nepietiekama nodarbināto profesionālā sagatavotība un instruēšana, arī darba aizsardzības jomā;
6) visu šajā panta daļā minēto apstākļu kopums.

Tādējādi apzinot un izvērtējot darba vides faktorus izglītības sistēmā strādājošajiem darbiniekiem darba devējam ir jāņem vērā ne tikai materiāltehniskais nodrošinājums, darba vides izvietojums, iekārtojums, tehniskais aprīkojums, bet kā darba vides riska faktors ir apzināms un izvērtējams arī izglītojamie un viņu vecāki (aizbildņi).

Šāds apsvērums netieši izriet no Izglītības likuma 54.pantā noteiktajiem izglītojamā pienākumiem, kas cita starpā uzliek par pienākumu izglītojamajam nepieļaut emocionālu un fizisku vardarbību (5.punkts), kā arī neapdraudēt savu un citu personu veselību, drošību un dzīvību (6.punkts).Tādējādi likumdevējs, paredzot šādu apstākļu teorētiski iespējamu iestāšanos, ir tieši noteicis izglītojamā pienākumu atturēties no šādām agresīvām darbībām, taču minētais neizslēdz šādu apstākļu iestāšanos, kas līdz ar to ir izvērtējams kā riska faktors izglītības iestādes darbinieka – pedagoga darbā.

Turklāt pieteicējas 2009.gada 21.septembrī veiktajā skolotāja darba vides risku izvērtējumā Madonas pilsētas 2.vidsskolā Darba vides riska faktoru noteikšanas tabulā sadaļā „Psiholoģiskie un emocionālie faktori" kā darba vides riska faktors ir atzīts darba stress – laika deficīta apstākļi, darba veids, apkārtējā vide, darba un savstarpējās attiecības (*sk.lietas 1.sējuma 103.-109.lapu*).

[20] Apkopojot iepriekš šā sprieduma 15.-19.punktos konstatētos faktus un minētos apsvērumus, secināms, ka nelaimes gadījums ir noticis trešās personas darba pienākumu izpildes laikā un vietā, nelaimes gadījuma cēlonis ir saistīts ar darba pienākumu pildīšanu un tas ir darba vides faktoru rezultāts. Ņemot vērā norādīto, kā arī izvērtējot pārsūdzēto lēmumu kopumā, tiesa atzīst pārsūdzēto lēmumu par tiesisku un pamatotu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 282.panta 1.punktu, 289.-290.pantu un 291.panta pirmo daļu, tiesa

nosprieda:

noraidīt */darbavieta/* pieteikumu daļā par Valsts darba inspekcijas 2011.gada 19.aprīļa lēmuma Nr.04/325-01-03/992 atcelšanu;

izbeigt tiesvedību */darbavieta/* pieteikuma daļā par Valsts darba inspekcijas 2010.gada 18.oktobra lēmuma Nr.04/152-01-03/1600 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt apelācijas kārtībā Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Valmieras tiesu namā.

Tiesnese (paraksts) S.Pone

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas
tiesnese_____ S.Pone
Valmierā, 2011.gada 21.novembrī.